

skolen. Dernæst troer jeg ogsaa, at den ved sin blotte Nærværelse udøver meget stor Gavn ogsaa med Hensyn til de private Skoler, at den bidrager meget til at holde dem paa det Trin, paa hvilket de staae; men dette er naturligvis Noget, som det har sin Banffelighed at dokumentere paa en slaaende Maade, og jeg kan derfor ogsaa kun fremsætte det som min Overbeviisning i saa Henseende. Bistof er den ingen Normal-skole i den Forstand, som den ærede Forslagsstiller har omtalt — kunde den blive det, vilde jeg ansee det for overmaade gavnligt for Skolevæsenet — men jeg troer, som sagt, at den dog alligevel udøver en meget stor Virkning ogsaa paa de private Skoler. — En anden Grund, som tidligere har været anført for denne Skoles Bestaaen, men som den ærede Forslagsstiller har søgt at svække, nemlig den, at den hjælper ubemidlede Elever frem, troer jeg alligevel staaer aldeles fast; den saavel som de andre offentlige Skoler ere ved de Midler, der ere henlagte til dem, istand til at tilbyde et ikke ubetydeligt Antal af deres Elever deels fri Underviisning, deels endog Stipendier. Man kan ikke, som den ærede Forslagsstiller gjorde ved Fremlæggelsen af Lovforslaget, sige: Naar vi stille Eleverne af denne Skole ved Siden af Elever fra andre Skoler, lad os saa see, om denne Skole fremfor nogen anden gjør Profession af at have ubemidlede Elever. Nei, det gjør den ikke, fordi den netop kun i samme Grad som alle de andre offentlige lærde Skoler tilbyder Rettelser, og det vilde selvfølgelig være aldeles urimeligt at plukke ubemidlede Elever fra de andre Skoler og slippe dem ind i Metropolitanaskolen, thi hvorfor skulde man tage dem fra de andre Skoler, naar de der allerede nyde de Goder, som de skulde komme til at nyde i Metropolitanaskolen? Nei, sammenlign Metropolitanaskolen og de øvrige Latinskoler med de private Skoler, og see saa, om ikke hine hde betydelige Rettelser og Belgjærninger, som det ifølge Sagens Natur er umuligt, at de private Skoler kunne hde i det Omfang. — Endelig søgte den ærede Forslagsstiller i Slutningen af sit Foredrag, da han fremlagde Lovforslaget, paa en vis Maade at karakterisere det hele lærde Skolevæsen som en Industri, som Staten driver, men det er jo tidligere viist, at det ikke er rigtigt at kalde

dette en Industri, fordi det ikke drives for at tjene Penge eller i noget pekuniært Siemod. Heller ikke kan jeg med den ærede Forslagsstiller ansee det retsfærdigt at karakterisere den Virksomhed, der drives i Latinskolerne, som „dette latinske Væveri“, thi uden at tale om, at der ved Siden af det latinske Væveri ganske vist bestaaer et dansk Væveri, ja endog et pæredanskt Væveri, der fuldstændigt vinder Prisen, saa maatte man, naar man betragter Skolen som en Industri, naar den drives af Staten, spørge: Hvad vilde blive Tilfældet, naar Staten ophørte at holde disse offentlige Skoler? Da vilde først egentlig Skolevæsenet blive til en Industriefag. Det er ikke Enhver, der opretter en privat Skole, som gjør det alene af Interesse for Oplysningen og Dannelsen; der vilde ganske vist ile Mange til for at denne Vej at skaffe sig pekuniær Fordeel og gjøre Pengehensynet til det øverste og Underviisningen til det nederste. Seer man hen til det Gebeet af Skolevæsenet, hvor dette finder Sted, deels Pugeskolerne, deels Pigeskolerne, saa troer jeg, at det Resultat, som derved vindes, ikke skulde opmuntre til at gjøre Skolevæsenet over det Hele til Gjenstand for privat Industri. Hvad vilde blive Følgen, naar man ophævede de af Staten underholdte lærde Skoler og overlod dem til Private? Den vilde blive, at naar der kun eksisterede saadanne private Skoler, saa vilde kun de mere Bemidlede Børn kunne faae Afgang til dem. Man maa ikke overse, at netop paa Grund af de ikke ubetydelige Midler, der ere henlagte til Skolerne, aabnes Afdgangen for de meest Ubemidlede til at opnaae den Oplysning og Dannelse, som de ellers ikke kunde opnaae. Seer man hen til de dygtige og begavede Mænd, som ere udgaaede fra disse Skoler i Tidens Løb, og seer man hen til, hvorfra de have deres første Udspring, saa troer jeg, at jeg tør sige, at Fleertallet snarere er udgaaet fra den ubemidlede Klasse end fra den bemidlede — det ligger tildeels i Sagens Natur, at Kræfterne udvikles stærkere og bedre under et vist Tryk —, og naar man nu vil lukke Døren i for den ubemidlede Klases Børn til at kunne opnaae den Dannelse, som vindes gennem de høiere Skoler, troer jeg, at man handler meget urig-